

# ETICKÝ KÓDEX PSYCHOLOGICKEJ ČINNOSTI

## 1. VŠEOBECNÉ PRINCÍPY

Psychológ vykonáva svoje povolanie v prospech jednotlivca a spoločnosti, v duchu úcty k osobe človeka, k životu a zdraviu.

Psychológ je neustranný, rešpektuje klientov/pacientov (užívateľov služieb) a vo svojej činnosti zachováva najvyšší možný etický štandard. Musí zabezpečiť, aby **záujmy a dobro** užívateľov jeho služieb ako i účastníkov výskumu boli najvyššou hodnotou v jeho činnosti.

*Vzhľadom na vznik Slovenskej komory psychológov v období reformy spoločnosti, neustálených legislatívnych noriem a súčasného "etického relativizmu" sa rozhodovanie príslušných stavovských orgánov bude pri uplatňovaní tohto etického kódexu riadiť princípom precedensu zásadou uprednostňovania pozitívneho prístupu pred prístupom represívnym.*

## 2. KOMPETENCIA ( pôsobnosť a právomoc )

Psychológ sa musí snažiť udržať a rozvinúť svoju profesionálnu kompetenciu, uvedomovať si a zachovávať jej obmedzenia, identifikovať a odstraňovať vplyvy, ktoré ju narúšajú alebo spochybňujú.

### **O s o b i t n e :**

- 2.1. si nesmie priamo alebo nepriamo robiť nárok na psychologickú kvalifikáciu alebo hodnotu, ktorú nevlasťní, ani si nárokovať kompetenciu v akejkoľvek oblasti psychológie, ktorú riadne nezískal, na výsledky, ktoré nedosiahol, alebo na spôsobilosti, ktoré nemá
- 2.2. rozpoznáva hranice vlastnej kompetencie a nepraktizuje žiadnu formu psychologickéj činnosti, na ktorú nemá zodpovedajúcu prípravu alebo kvalifikáciu
- 2.3. urobí všetko pre to, aby jeho kvalifikácia, spôsobilosti a názory neboli ďalšími osobami neadekvátne interpretované a koriguje všetky takéto nesprávne interpretácie
- 2.4. ak bol požiadaný o poskytnutie psychologickéj služby a zvažil, že služba primeraná povahe problému je mimo jeho osobnej kompetencie, musí zabezpečiť všetko potrebné, aby túto službu žiadateľovi poskytol iný odborník, ktorý má primeranú kvalifikáciu a právomoc
- 2.5. musí zabezpečiť, aby tí, ktorí pracujú pod jeho priamym dohľadom, rovnako dodržiavali všetky prijaté zásady, najmä aby dokázali rozpoznávať hranice svojej kompetencie a nepôsobili mimo nich

### 3. VZŤAH DÔVERY - ZÍSKANIE SÚHLASU

Psychológ je povinný zabezpečiť, aby každý zainteresovaný účastník pochopil podstatu ním vykonávanej činnosti a predpokladaných následkov, ktoré z nej pre účastníka/-ov vyplývajú.

#### **O s o b i t n e :**

3.1. koná so súhlasom tých, ktorým poskytuje službu ( pomoc, podporu alebo posilu) a urobí všetko potrebné, aby tento súhlas bol platný s výnimkou prípadov, kedy službu poskytuje nútené (v súlade a so zachovaním všetkých príslušných zákonných noriem). Vždy konzultuje so skúseným profesionálnym kolegom/ami keď zvažuje odmietnutie informácie o psychologickú službu (metóde) konkrétnemu pacientovi alebo klientovi.

Neposkytne ju len vtedy, keď je to:

- nevyhnutné v záujme objektivitu jej uplatnenia alebo ochrany profesionálnych záujmov psychologickéj obce
- v záujme samotných pacientov/ klientov ( vtedy nepodá úplnú informáciu účastníkom vyšetrenia vopred, ale informáciu o cieľoch, dôvodoch a dôsledkoch procedúry poskytnú následne )

3.2. pri poskytovaní služby (pomoci, podpory alebo posily) osobám, ktoré nie sú schopné platného súhlasu, vyžiada súhlas zákonného zástupcu

3.3. zdrží sa zavádzajúceho a nadneseného hodnotenia podstaty a efektívnosti svojich metód, ich pravdepodobných dôsledkov - spôsobom vzbudzujúcim nerealistické očakávania pacientov/klientov a tiež takéhoto ovplyvňovania verejnosti prostredníctvom reklamy

3.4. urobí všetko pre to, aby ani nepriamo nezavádzal tých, ktorým poskytuje služby ohľadne podstaty alebo pravdepodobných dôsledkov akýchkoľvek ním vykonávaných zákrokov a postupov

3.5. identifikuje a podporuje práva tých osôb, ktorých spôsobilosť udeľovať platný súhlas by mohla byť znížená, vrátane detí, mentálne postihnutých, starých a tých, ktorí sú v inštitucionálnej starostlivosti

3.6. musí umožniť jednotlivým účastníkom psychologických služieb realizovať právo na zrušenie ich súhlasu k aplikácii profesionálnych postupov aj v ich priebehu.

3.7. primeraná vopred upresnená finančná odmena v rámci honorárového poriadku SKP je vecou dohody zainteresovaných strán. Uvedené sa týka i finančnej náhrady v prípade zrušenia súhlasu k poskytnutiu služby.

#### 4. OCHRANA ZÁUJMOV KLIENTA

Psychológ musí urobiť všetky dostupné kroky na zabezpečenie ochrany všetkých informácií získaných v priebehu profesionálnej praxe alebo výskumu a chrániť dôvernosť takto získaných a uchovávaných informácií o jednotlivcoch alebo organizáciách. Vo všeobecnosti a v súlade s právnymi predpismi musí zabezpečiť ochranu informácií o jednotlivcoch, organizáciách alebo účastníkoch výskumu. Bezvyjadrenia ich súhlasu nesmie dôjsť k narušeniu tejto ochrany ani úmyselne, ani z nedbanlivosti.

##### **O s o b i t n e :**

- 4.1. dbá o takú formu a obsah sprostredkovaných informácií získaných v priebehu výskumu alebo praxe, ktoré neumožňujú identifikáciu osôb alebo organizácií
- 4.2. iným psychológom a odborníkom poskytuje (odosiela) personálne identifikovateľné informácie iba po vyjadrení súhlasu tých, ktorých sa tieto týkajú (vždy v najlepšom záujme účastníkov služieb alebo výskumu a podľa zákona) s výnimkou, keď pracuje v tíme alebo so spolupracovníkmi.  
Vtedy musí účastníkom služieb alebo výskumu vždy objasniť rozsah, v ktorom personálne identifikovateľné informácie môžu byť sprostredkované iným zainteresovaným odborníkom
- 4.3. vo výnimočných prípadoch, keď je odôvodnený predpoklad narušenia záujmov alebo bezpečnosti účastníkov služieb alebo tretích osôb, ktoré môžu byť poškodené účastníkovým správaním - urobí také kroky, ktoré považuje za nevyhnutné, vrátane informovania oprávnených tretích osôb bez predchádzajúceho súhlasu účastníkov. Tieto kroky konzultuje vopred so skúseným a nezainteresovaným kolegom, pokiaľ tento odklad neznamená významnejšie riziko pre život a zdravie
- 4.4. vykoná všetko pre to, aby záznamy, ktoré sú pod jeho kontrolou boli personálne identifikovateľné iba dovtedy, kým je to potrebné v záujme tých, ktorých sa to týka (alebo výnimočne dlhšie, v záujme vývoja a výskumu psychologických metód) a zariadi, aby sa tieto záznamy stali anonymnými, keď potreba ich personálnej identifikácie z horeuvedených dôvodov pomíne
- 4.5. všetky audio-, video- alebo fotografické záznamy účastníkov služieb alebo výskumu (s výnimkou záznamov verejných vystúpení) uskutočňuje len so súhlasom tých, ktorých sa to týka - a len v priamej súvislosti s poskytovanou službou. Rovnaká podmienka platí aj pre následné použitie týchto záznamov
- 4.6. vykoná všetky dostupné opatrenia na zabezpečenie všetkých záznamov, vrátane záznamov na počítačových médiách. Tam, kde má len obmedzenú kontrolu nad prístupom k týmto záznamom, vkladá ich so zodpovedajúcou opatrnosťou
- 4.7. vykoná všetky dostupné opatrenia, aby ním vedení a podriadení kolegovia chápali a rešpektovali potrebu dôvernosti vo vzťahu k získaným informáciám.

## 5. OSOBNÉ SPRÁVANIE A KOLEGIÁLNOŠŤ

Psychológ sa správa a vystupuje tak, aby nepoškodil záujmy účastníkov svojich služieb alebo výskumu a nenarušil dôveru verejnosti voči psychologickej obci, ani voči vlastným schopnostiam zodpovedne vykonávať svoje profesionálne povinnosti.

### **O s o b i t n e :**

- 5.1. vo svojej práci psychológa sa musí zdržať nevhodného správania, nežiadúceho z hľadiska záujmov užívateľov jeho služieb alebo účastníkov výskumu
- 5.2. nevykonáva odbornú činnosť, keď jeho fyzický alebo psychický stav v dôsledku napr. konzumácie alkoholu, liekov, alebo ochorenia či osobného stresu je taký, že jeho schopnosti alebo profesionálny úsudok môžu byť narušené
- 5.3. nesmie zneužiť zvláštny vzťah závislosti alebo dôvery, ktorý môže vzniknúť v psychologickej profesionálnej praxi
- 5.4. nesmie sa usilovať získať významný finančný alebo materiálny prospech od tých, ktorí používajú jeho služby, nad rámec toho, čo bolo dohodnuté zmluvne, ani prijať takýto prospech za služby, ktoré sú odmeňované platom
- 5.5. dbá o udržiavanie bezpečnosti všetkých prístrojov a laboratórnych postupov, používaných v profesionálnej praxi alebo výskume
- 5.6. zaistí bezpečné uloženie psychologických testov, psychodiagnostických pomôcok a záznamov z psychologických vyšetrení. Nesmie pripustiť, aby k nim mali prístup alebo ich používali neprimerane vzdelané alebo inak nekvalifikované osoby
- 5.7. nesmie dopustiť zníženie svojej profesionálnej zodpovednosti a štandardov praxe v dôsledku prihliadania k faktorom náboženstva, pohlavia, rasy, veku, národnosti, politickej príslušnosti, sociálneho statusu, triedneho pôvodu alebo iných vonkajších faktorov
- 5.8. voči ostatným psychológom i nečlenom Komory a SPS SAV vystupuje v duchu zásad stavovskej a profesionálnej kolegiálnosti postavenej na dôvere a spolupráci. Je povinný uznávať ich ako kolegov, správať sa voči nim zdvorilo a korektne a zdržať sa akýchkoľvek útokov (ústnych, písomných, či nepriamych) voči nim alebo zneváženia ich profesionálnej spôsobilosti
- 5.9. ak nadobudne odôvodnené podozrenie z neprimeraného profesionálneho prístupu kolegu, je povinný ho na to vhodným spôsobom upozorniť. Ak nedôjde k náprave, obráti sa na kontrolný výbor Komory.

## **6. ZACHOVANIE NEZÁVISLOSTI, NESTRANNOSTI A MLČANLIVOSTI**

- 6.1. Psychológ je povinný chrániť v každej situácii svoju nestrannosť, profesijnú nezávislosť a profesionálnu objektivitu.
- 6.2. V súlade so zákonom zachováva povinnú mlčanlivosť o veciach, o ktorých sa dozvedel pri výkone svojho povolania. Táto povinnosť mlčanlivosti sa vzťahuje aj na jeho spolupracovníkov a trvá aj po ukončení ním poskytovanej služby.
- 6.3. Výnimkou z povinnej mlčanlivosti je poskytovanie psychologických služieb organizácii alebo právnickej osobe pre účely personálnej práce (ako je posudzovanie psychickej pracovnej spôsobilosti, konkurzné konanie, alebo pracovné hodnotenie zamestnancov) a pre účely znaleckej činnosti, kedy psychológ poskytuje príslušné informácie v nevyhnutnom rozsahu. Pre tento účel psychológ získa primeranou formou prejavenej súhlas uchádzača alebo pracovníka. Ak túto podmienku nie je možné vopred úplne zaistiť (napr. pri konkurznom konaní), možno s informáciami získanými psychologickými metódami zaobchádzať len za podmienky, že ich sprostredkovanie zachová dôstojnosť zainteresovanej (dotknutej) osoby, jej osobnú česť a dobré meno. Podpisom potvrdený súhlas zainteresovanej osoby je potrebný vždy, ak sa informácie získané psychologickými metódami majú použiť pre iný ako pôvodný účel.

## **7. ZÁVEREČNÉ USTANOVENIE**

Psychológ pri vstupe do Slovenskej komory psychológov alebo do Slovenskej psychologickéj spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied potvrdí sľubom i písomne, že pozná tento kódex a zaväzuje sa dodržiavať ho.